

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 31 สิงหาคม 2543

ยุคทองของ Premier League

รังสรรค์ ณะพรพันธุ์

การแข่งขันฟุตบอลยุโรปฤดูปี 2543/2544 เริ่มต้นแล้วตั้งแต่กลางเดือนสิงหาคม เป็นต้นมา โดยเริ่มจาก Premier League ในประเทศอังกฤษ ตามมาด้วย Football League อื่นๆ บนภาคพื้นยุโรป ไม่ว่าจะเป็น Bundesliga แห่งเยอรมนี French First Division แห่งฝรั่งเศส Calcio Serie A แห่งอิตาลี และ Primera Liga แห่งสเปน

การเติบโตของบริการโทรทัศน์ระหว่างประเทศ อันเป็นผลจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีวิทยาศาสตร์ผสมผสานกับเทคโนโลยีสารสนเทศ ผลักดันให้กระบวนการสากลานาวัตรของกีฬาฟุตบอลขยายตัวอย่างรวดเร็ว โดยที่การขยายตัวในช่วงสองทศวรรษหลังนี้มีมากกว่าการขยายตัวตลอดศตวรรษก่อนหน้านั้น การเติบโตของกระบวนการโทรทัศน์นาวัตรยังผลให้รายได้จากการถ่ายทอดโทรทัศน์กลายเป็นรายได้หลักของสโมสรฟุตบอลชั้นนำในยุโรป

แม้ว่า Calcio Serie A แห่งอิตาลี และ Primera Liga แห่งสเปนจะได้ชื่อว่าเป็น ‘หลุมดำ’ ที่ดึงดูดนักฟุตบอลระดับโลก โดยที่สโมสรฟุตบอลชั้นนำใน Football League ทั้งสองนี้ ประพฤติตัวเป็น ‘เจ้าบุญทุ่ม’ ด้วยการทุ่มเงินซื้อนักฟุตบอลระดับโลกในราคาแพงและจ่ายเงินเดือนค่าตอบแทนนักฟุตบอลในอัตราสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง Juventus, Inter Milan, A.C. Milan และ Lazio แห่ง Calcio Serie A และ Real Madrid และ Barcelona แห่ง Primera Liga แต่ Premier League แห่งอังกฤษกลับได้ชื่อว่าเป็น Football League ที่มีฐานะการเงินดีที่สุดในโลก

ข้อมูลฐานะการเงินของสโมสรฟุตบอลยุโรปล่าสุดเป็นข้อมูลปี 2541 สำนักงานบัญชียักษ์ใหญ่ Deloitte and Touche เป็นผู้รวบรวมข้อมูลนี้ เนื่องจากได้รับการว่าจ้างให้ไปตรวจสอบบัญชีของสโมสรฟุตบอลต่างๆ (*Financial Times*, November 30, 1999) ในการจัดอันดับสโมสรฟุตบอลยุโรปที่มีรายได้สูงสุด 20 อันดับแรกในปี 2541 สโมสร Manchester United แห่งประเทศอังกฤษมีรายได้ได้นำเป็นอันดับที่หนึ่ง โดยมีรายได้ 87.875 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง และ Leeds United ติดอันดับที่ 20 (28.3 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง) ดังรายละเอียดปรากฏในตารางที่ 1

ในจำนวนสโมสรฟุตบอลยุโรปที่ติดอันดับสโมสรที่มีรายได้สูงสุด 20 อันดับแรกในปี 2541 มีสโมสรฟุตบอลใน Premier League ติดอันดับ 8 สโมสร Calcio Serie A 6 สโมสร

Premiera Liga และ Bundesliga แห่งละ 2 สโมสร French First Division และ Scottish Premier League แห่งละ 1 สโมสร (ดูตารางที่ 2)

ความสามารถและประสิทธิภาพในการบริหารการเงินนับเป็นหัวใจสำคัญในการสถาปนาความมั่นคงทางการเงินของสโมสร โดยที่การบริหารการเงินเกี่ยวข้องกับกระแสการใช้จ่ายและกระแสรายได้

รายจ่ายในการซื้อตัวนักฟุตบอลและเงินเดือนค่าตอบแทนนักฟุตบอลนับเป็นรายจ่ายรายการสำคัญยิ่ง แต่เดิมสโมสรฟุตบอลชั้นนำในอังกฤษนิยม ‘ปั้น’ นักฟุตบอลของตนเองด้วยการส่ง ‘แมวมอง’ ไปสอดส่องหา ‘เพชรในตม’ ตามโรงเรียนต่างๆ แล้วนำมาทำสัญญาเป็นนักฟุตบอลในสังกัด โดยมีกระบวนการบ่มเพาะและพัฒนาฝีเท้าของตนเอง หากมีการซื้อตัวนักฟุตบอลมักจะเป็นการซื้อตัว ‘ดาวรุ่ง’ จากสโมสรฟุตบอลสมัครเล่นหรือสโมสรฟุตบอลอาชีพที่ต่ำกว่า จารีตการสร้างและซื้อนักฟุตบอลดังกล่าวนี้แม้จะยังคงดำรงอยู่ในปัจจุบัน แต่ก็ลดความสำคัญลงมากนับตั้งแต่ต้นทศวรรษ 2530 เป็นต้นมา

การก่อเกิดของ Premier League ทำให้จารีตการไล่ล่านักฟุตบอลระดับโลกถูกถ่ายทอดจากยุโรปส่วนใต้ (Calcio Serie A และ Premiera Liga) มาสู่อังกฤษ ผลการแข่งขันเป็นหัวใจในการหารายได้ หากผลการแข่งขันต่ำทราวม ไม่เพียงแต่รายได้จากการเก็บค่าผ่านประตูจะตกต่ำเท่านั้น หากทว่ารายได้จากการถ่ายทอดโทรทัศน์ยังตกต่ำอีกด้วย ในการอ้างตำแหน่งสโมสรชั้นนำ สโมสรฟุตบอลจำเป็นต้องมีนักฟุตบอลชั้นนำ เพราะดารานักฟุตบอลเป็น ‘แม่เหล็ก’ ดึงดูดผู้ชม แต่กระบวนการสร้างนักฟุตบอลเองนั้นกินเวลาและไม่ทันการณ์ สโมสรฟุตบอลชั้นนำจึงเริ่มเดินแนวทางลัดด้วยการไล่ล่านักฟุตบอลชั้นนำ การปรับเปลี่ยนประเพณีกรรมดังกล่าวนี้ของสโมสรชั้นนำบางสโมสรก่อให้เกิดผลการเอาเยี่ยงอย่าง (Demonstration Effects) ในไม่ช้า สโมสรอื่นๆ ต้องไล่ล่านักฟุตบอลชั้นนำด้วย

ความเกรงกลัวต่อการตกชั้นหรือการตกอันดับทำให้รายจ่ายในการซื้อนักฟุตบอลกลายมาเป็นต้นทุนสำคัญของสโมสรฟุตบอล ในฤดูกาลแข่งขัน 2541/2542 สโมสรฟุตบอลใน Premier League ใช้จ่ายเงินในการซื้อนักฟุตบอลสูงถึง 316.9 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง เทียบกับ 227.9 ล้านปอนด์สเตอร์ลิงในฤดูกาลแข่งขัน 2540/2541 เพิ่มขึ้นถึง 39%

แม้ว่าสโมสรฟุตบอลใน Premier League จะไล่ล่านักฟุตบอลต่างชาติในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แต่ก็เทียบมิได้กับสโมสรฟุตบอลใน Calcio Serie A และ Premiera Liga ซึ่งทุ่มซื้อดารานักฟุตบอลระดับโลกชนิดจ่ายไม่อั้น สโมสรฟุตบอลใน Premier League มุ่งไล่ล่าดารานักฟุตบอลจากยุโรปส่วนเหนือ อันประกอบด้วยนอร์เวย์ ฟินแลนด์ สวีเดน เดนมาร์ก และไอซ์แลนด์ หรือประเทศในเครือจักรภพ ซึ่งราคาตัวต่ำ ในเวลาต่อมา จึงมีการซื้อนักฟุตบอลจากเนเธอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส และอิตาลี ซึ่งราคาตัวสูงกว่า ข้อที่น่าสังเกตก็คือดารา

นักฟุตบอลจากยุโรปส่วนได้ที่ย้ายไปอยู่สโมสรอังกฤษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิตาลีมักจะเป็นกลุ่มนักฟุตบอลที่ก้าวสู่ 'วัยทอง' เกือบทั้งสิ้น ปรากฏการณ์ที่สโมสรฟุตบอลอังกฤษทุ่มเงินซื้อดาราระดับโลกเพิ่งก่อเกิดในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา และปรากฏไม่มาก โดยที่ราคาค่าตัวที่จ่ายมิได้สูงเท่ายุโรปส่วนได้

ในฤดูกาลแข่งขัน 2543/2544 นักฟุตบอลราคาสูงสุดของ Premier League ได้แก่ Jimmy Floyd Hasselbaink ซึ่ง Chelsea ซื้อจาก Atletico Madrid ด้วยราคา 15 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง อันเป็นราคาเดียวกับที่ Newcastle United ซื้อ Alan Shearer จาก Blackburn เมื่อสี่ปีที่แล้ว (เมื่อปรับด้วยดัชนีราคา Alan Shearer มีราคาแพงกว่า Hasselbaink) แต่ราคา 15 ล้านปอนด์สเตอร์ลิงไม่ติด 8 อันดับแรกของราคานักฟุตบอลใน Calcio Serie A ในฤดูกาลแข่งขันนี้ (ดูตารางที่ 3)

ความระมัดระวังในการใช้จ่ายเงินซื้อนักฟุตบอลชั้นนำนับเป็นปัจจัยสำคัญในการเกื้อหนุนความมั่นคงทางการเงินของสโมสรฟุตบอลใน Premier League บางสโมสร ดังเช่น Arsenal ภายใต้การจัดการของ Arsene Wenger มีกำไรชนิดเป็นกอบเป็นกำจากการซื้อขายนักฟุตบอลอย่างชาญฉลาด ดังกรณีการซื้อขาย Nicolas Anelka, Marc Overmars และ Emmanuel Petit ข้อที่น่าเป็นห่วงก็คือ ประพฤติกรรมเยี่ยงเจ้าบุญทุ่มกำลังเข้ามาครอบงำ Premier League

เงินเดือนค่าตอบแทนนักฟุตบอลเป็นต้นทุนสำคัญอีกประเภทหนึ่งของสโมสรฟุตบอล การปรับเงินเดือนค่าตอบแทนเป็นยุทธวิธีสำคัญในการรักษานักฟุตบอลให้อยู่กับสโมสร แต่การปรับเงินเดือนค่าตอบแทนนั้นเป็นปรากฏการณ์สัมพัทธ์ หากสโมสรฟุตบอลชั้นนำปรับเงินเดือนค่าตอบแทนให้นักฟุตบอล สโมสรอื่นๆต้องปรับเงินเดือนค่าตอบแทนตาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยามที่มีสโมสรยักษ์ใหญ่ไล่ล่าดารานักฟุตบอลของตน สโมสรอาจต้องเป็นฝ่ายเจรจาขอต่อสัญญาจ้างงาน ทั้งๆที่สัญญาเดิมยังไม่สิ้นอายุ รายจ่ายในรูปเงินเดือน ค่าจ้าง และค่าตอบแทนต่างๆ (Wage Bills) ของ Premier League ถีบตัวเพิ่มขึ้นมาก จนมีผู้หวังเกรงว่าจะเป็นปัจจัยบั่นทอนฐานะการเงินอย่างสำคัญในฤดูกาลแข่งขัน 2538/39 รายจ่ายดังกล่าวนี้เป็น 60% ของรายได้ ถีบตัวขึ้นมาเป็น 67% ในฤดูกาลแข่งขัน 2541/2542

รายได้ของสโมสรฟุตบอลใน Premier League รายการสำคัญมาจากค่าสิทธิการถ่ายทอดโทรทัศน์ และรายได้จากการเก็บค่าผ่านประตู สโมสรฟุตบอลจึงต้องพยายามแย่งอันดับนำเพื่อมีโอกาสในการแข่งขันสโมสรระหว่างประเทศ อันจะทำให้มีรายได้จากแหล่งทั้งสองนี้เพิ่มขึ้น สโมสรฟุตบอลยังมีรายได้จากการผลิตสินค้าสโมสร ดังเช่นลูกฟุตบอล อุปกรณ์การเล่นฟุตบอล เสื้อและกางเกงฟุตบอล ผ้าพันคอ และของที่ระลึก บางสโมสรก้าวล่วงไปผลิตสินค้าอื่นๆ ดังเช่น

Manchester United ผลิตวิสกี้จนถูกวิพากษ์จากสาธารณชน บางสโมสรถึงกับลงทุนสร้าง Superstore เพื่อขายสินค้าของตน

รายได้จากการโฆษณาและค่าเครื่องหมายการค้ามีความสำคัญมากขึ้นใน โครงสร้างรายได้ของสโมสรฟุตบอล สโมสรฟุตบอลชั้นนำล้วนมี web site ของตนเอง และหา รายได้จากการโฆษณาบน web site ในบางกรณีสโมสรอาจนำรูปหรือลายเซ็นของนักฟุตบอล ขึ้นนำของตนไปเป็นส่วนหนึ่งของสินค้าสโมสร สโมสรยังมีรายได้จากสปอนเซอร์หลัก สปอนเซอร์หลักจะมีป้ายโฆษณารอบสนามฟุตบอล สปอนเซอร์ที่เป็นสถาบันการเงินได้รับสิทธิในการติดตั้ง ตู้ ATM หรือให้บริการการเงินในบริเวณสนามฟุตบอล สปอนเซอร์ที่เป็นผู้ผลิตเครื่องดื่มสามารถ ขายเครื่องดื่มในบริเวณสโมสร แม้แต่เสื้อนักฟุตบอลที่ลงแข่งขันยังมีพื้นที่สำหรับการโฆษณา สินค้าของสปอนเซอร์หลัก อย่างไรก็ตาม รายได้จากการโฆษณาและรายได้จากค่าเครื่องหมาย การค้ากลายเป็นประเด็นการต่อรองระหว่างนักฟุตบอลกับสโมสร เพราะนักฟุตบอลต้องการ ส่วนแบ่งรายได้เหล่านี้

สโมสรฟุตบอลพัฒนาจากวิสาหกิจที่มีเจ้าของผู้เดียว (Single Proprietorship) มาเป็นบริษัทมหาชน โดยที่จำนวนไม่น้อยจดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์ การแปรสภาพเป็น บริษัทจดทะเบียนก็เอื้อให้สามารถระดมทุนจากแหล่งภายนอกสโมสร (External Finance) ได้ ในปัจจุบัน สโมสรฟุตบอลใน Premier League ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ลอนดอน (London Stock Exchange) ได้แก่ Aston Villa, Charlton Athletic, Chelsea, Leeds United, Manchester United, Newcastle United, Southampton, Sunderland และ Tottenham Hotspur (ดูตารางที่ 4)

Premier League ก้าวเข้าสู่ยุคทอง จนถึงระดับที่ผู้บริหารสโมสรยักษ์ใหญ่ใน ยุโรปส่วนใต้ต้องมาดูงาน โจอัน แกสพาร์ต (Joan Gaspart) ก่อนดำรงตำแหน่งประธานสโมสร Barcelona เคยไปดูงานของ Manchester United (*Financial Times*, August 2, 2000)

แต่การเติบโตของ Premier League เป็นการเติบโตที่ไม่สมดุล เพราะมีความ แตกต่างในด้านฐานะการเงินอย่างมากระหว่างสโมสรระดับนำกับสโมสรระดับล่าง สโมสรชั้นนำ ที่มีฐานะการเงินดีสามารถกว้านซื้อนักฟุตบอลฝีเท้าดี ทำให้สามารถอ้างตำแหน่งที่ดีใน Premier League ต่อไปได้ ยังมีดารานักฟุตบอลฝีเท้าดีมากเพียงใด แฟนสโมสรทบทวี รายได้จากการเก็บ ค่าผ่านประตูยิ่งมกเพียงนั้น มิเพียงเท่านั้น ยังมีรายได้จากการถ่ายทอดโทรทัศน์เพิ่มขึ้นด้วย เพราะสถานีโทรทัศน์นิยมถ่ายทอดการแข่งขันของสโมสรชั้นนำและระหว่างสโมสรชั้นนำด้วยกันเอง สถานะของสโมสรระดับล่างแตกต่างจากภาพดังกล่าวนี้มาก เมื่อฐานะการเงินไม่ดี จน

ไม่สามารถซื้อนักเตะชั้นนำ และแพ้การแข่งขันอยู่เนืองๆ แฟนสโมสรหดหาย และสถานีโทรทัศน์หลักหนึ่ง รายได้สโมสรตกต่ำ สโมสรระดับล่างยากที่จะหลุดวิญญ์จักรอันเลวร้ายนี้ได้

การเติบโตของ Premier League ไม่เพียงแต่เป็นการเติบโตที่ไม่สมดุลเท่านั้น หากยังไม่สามารถสร้างผลเชื่อมโยงต่อ Football League (ดิวิชั่น 1-4) อีกด้วย ในฤดูกาลแข่งขัน 2541/2542 Premier League มีกำไร 69 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง แต่ Football League ขาดทุน 72 ล้านปอนด์สเตอร์ลิง ส่วนหนึ่งเป็นเพราะ Premier League แย่งชิงแฟนฟุตบอล และแย่งชิงรายได้จากการถ่ายทอดโทรทัศน์จาก Football League การที่ Premier League นิยมซื้อนักเตะต่างชาติมากขึ้น ยังทำให้ Football League ขาดรายได้จากการขายนักเตะอันควรได้อีกด้วย

ตารางที่ 1
สโมสรฟุตบอลยุโรปที่มีรายได้สูงสุด 20 อันดับแรก
ปี 2541
(ล้านปอนด์สเตอร์ลิง)

อันดับ	สโมสร	รายได้
1	Manchester United	87.875
2	Real Madrid	72.5
3	Bayern Munich	65.2
4	Juventus	55.3
5	Newcastle United	49.2
6	Barcelona	48.6
7	A.C. Milan	48.6
8	Inter Milan	48.2
9	Chelsea	47.5
10	Liverpool	45.5
11	Borussia Dortmund	41.5
12	Lazio	41.1
13	Arsenal	40.4
14	Parma	33.4
15	Paris St. Germain	32.9
16	Glasgow Rangers	32.5
17	Aston Villa	31.8
18	Tottenham Hotspur	31.2
18	A.S. Roma	30.7
20	Leeds United	28.3

ที่มา *Financial Times* (November 30, 1999) อ้างอิงข้อมูลของสำนักงานบัญชี Deloitte and Touche

ตารางที่ 2

จำนวนสโมสรฟุตบอลที่ติดอันดับสโมสรที่มีรายได้สูงสุด 20 อันดับแรก

จำแนกตามสังกัด

ปี 2541

อันดับ	สังกัด	ประเทศ	จำนวนสโมสร
1	Premier League	อังกฤษ	8
2	Calcio Serie A	อิตาลี	6
3	Premiera Liga	สเปน	2
4	Bundesliga	เยอรมนี	2
5	French First Division 1	ฝรั่งเศส	1
6	Scottish Premier League	สกอตแลนด์	1

ที่มา ข้อมูลประมวลมาจากตารางที่ 1

ตารางที่ 3
รายชื่อนักเตะบอลที่มีสโมสรใน Premier League ชื้อ
10 อันดับค่าตัวสูงสุด
ฤดูกาลแข่งขัน 2543/2544
(ล้านปอนด์สเตอร์ลิง)

อันดับ	รายชื่อ	สโมสรผู้ขาย	สโมสรผู้ซื้อ	ค่าตัว
1	Jimmy Floyd Hasselbaink	Atletico Madrid	Chelsea	15.0
2	Sylrain Wiltord	Bordeaux	Arsenal	13.0
3	Sergei Rebrov	Dynamo Kiev	Tottenham Hotspur	11.0
4	Olivier Dacourt	Lens	Leeds United	8.3
5	Fabien Barthez	Monaco	Manchester United	7.8
6	Carl Cort	Wimbledon	Newcastle	7.0
6	Lauren Bisan-Etame Mayer	Real Mallorca	Arsenal	7.0
8	Craig Bellamy	Norwich	Coventry	6.5
9	Nick Barmby	Everton	Liverpool	6.0
9	Mark Viduka	Celtic	Leeds	6.0

ที่มา รวบรวมจาก www.soccernet.com

หมายเหตุ ข้อมูลสิ้นสุดวันที่ 29 สิงหาคม 2543

ตารางที่ 4

ราคาหุ้นสโมสรฟุตบอลในสหราชอาณาจักร

ณ วันศุกร์ที่ 25 สิงหาคม 2543

(เป็นชั้ต่อหุ้น)

บริษัท/สโมสร	ราคาหุ้น
Aston Villa	342.500
Celtic	211.000
Charlton Athletic	49.500
Chelsea Village	65.500
Leeds Sporting	19.500
Manchester United	303.500
Newcastle United	65.500
Nottingham Forest	14.500
Preston North End	242.500
Sheffield United	14.000
Southampton	41.500
Sunderland	380.00
Tottenham Hotspur	60.750
West Bromwich Albion	72.500 (ปอนด์)

ที่มา www.financialtimes.com

- หมายเหตุ
1. ราคาหุ้นมีหน่วยเป็นเพ็นซ์ (pence) ยกเว้น West Bromwich Albion มีหน่วยเป็นปอนด์สเตอร์ลิง
 2. 100 pence = £ 1